

Osnovna škola Ante Anđelinović

Program predškole 2025./26.

U trajanju 250 sati

Sućuraj, srpanj 2025.

Ravnatelj: Marin Perko

1. UVOD

1.1. Potreba za programom

Razvoj programa predškole započeo je 1973. godine, kada je uočena značajna razlika u pripremljenosti za školu kod prvašića koji su prije polaska boravili u dječjem vrtiću i onih koji nisu pohađali predškolsku ustanovu [8]. U početku se program zvao „mala škola“. Naziv predškola uvodi se 1996., kako bi se naglasila razlika programa i od školskog i od klasičnog vrtićkog programa. Predškola se definira kao poseban oblik organizirane pripreme djece za polazak u osnovnu školu, kojom se obuhvaćaju i sadržajno – metodičke promjene primjerene suvremenim potrebama naraštaja predškolske djece, njihovim roditeljima te ustroju demokratskog društva [8].

Program predškole ostvaruje se u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju [37], Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje [33] i Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja [27], prema kojem svaki predškolski program mora počivati na humanističkom pristupu djetetu, kao i na najnovijim znanstvenim dostignućima i spoznajama o djetetovu razvoju, uvažavajući pritom razvojne mogućnosti i potrebe djeteta s obzirom na dob te isto usklađivati s ciljevima odgojno – obrazovnog sustava. U skladu s humanističkim pristupom, potrebno je s djetetom osigurati interakciju koja će mu/joj omogućiti stjecanje sigurnosti i razvoj samopouzdanja, osjećaj napredovanja i uspjeha te razvoj pozitivne slike o sebi.

U programu predškole važno je osigurati okruženje koje daje skrb djetetu, unapređuje djetetov socijalni, emocionalni, tjelesni i spoznajni razvoj djeteta, a u isto vrijeme odgovara potrebama obitelji [4].

U ostvarivanju cilja programa predškole, a uzimajući u obzir dječje potrebe, interese i trenutni razvojni status, potiče se cjelokupni razvoj djeteta kako bi ono bilo što spremnije za polazak u školu. U programu predškole ustrojenu Osnovnoj školi Ante Anđelinović uključena su djeca u godini pred polazak u osnovnu školu, kako za djecu koja su uključena u poludnevni šestosatni program, tako i za djecu koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškole u osnovnoj školi. Godina prije polaska u školu je obvezna godina predškolskog odgoja i

obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj [33]. Program predškole djetetu treba osigurati prilike za stjecanje iskustava kvalitetnoga institucijskoga predškolskog odgoja i obrazovanja [33].

Odgajno-obrazovni rad s djecom u godini prije polaska u školu planira se i oblikuje cjelovito (tematski, projektno), a ne parcelizirano (kao međusobno nepovezane aktivnosti, izdvojena područja učenja, uvježbavanje posebnih vještina i sl.). [33].

Vrijednosti, ciljevi, načela i polazišta istaknuta su i u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

1.2. Cilj programa

Osnovni ciljevi programa predškole su slijedeći:

- poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece te osiguranje primjerene potpore razvoju kompetencija, usklađene s individualnim posebnostima i razvojnim karakteristikama svakog djeteta [33].
- dobro razumijevanje djece i smjera razvoja njihovih aktivnosti te promišljanje načina na koji bi se svakom djetetu mogao osigurati prijelaz u zonu slijedećeg stupnja razvoja[33].
- utjecaj na djetetovu osobnost u smislu jačanja realne i pozitivne slike o sebi, omogućavanje stjecanja iskustva o međusobnim različitostima te upućivanje na osnovne moralne vrednote kulture i tradicije kojoj dijete pripada;
- poticanje djece na iskazivanje i realizaciju vlastitih interesa i ideja, razvoj kritičkog mišljenja te nesmetano planiranje, organiziranje i provedbu aktivnosti
- razvoj socijalnih kompetencija djece osiguravanjem sigurnih i podržavajućih kontekstualnih uvjeta koji omogućuju privikavanje na izvanobiteljski i institucijski kontekst, potiču kulturu komunikacije, zajedničkog življenja i ophođenja, razvoj socijalno-emocionalnih veza s vršnjacima, suradničko

učenje, nenasilno rješavanje sukoba, timski rad – dogovaranje i podjela uloga, preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje i postupke prema sebi, drugima i okruženju itd. [33].

To znači da program zadovoljava dječje primarne (biološke) potrebe u suradnji s roditeljskim domom, nastoji da dijete dobije osjećaj sigurnosti i prihvaćenosti, pruža svakom djetetu mogućnost za samoostvarenje – čime omogućuje razvoj samopouzdanja, samopoštovanja i pozitivne slike o sebi te prati razvoj kako bi ovisno o posebnim potrebama djece bilo moguće program maksimalno prilagoditi djetetu [8]. U programu predškole također je vrlo važna i socijalizacija djece sa svojim vršnjacima, budući da ta djeca do sada nisu imala prilike sudjelovati u životu tako velike skupine vršnjaka. Djeca najbrže uče u društvu vršnjaka, s kojima su slična po dobi, potrebama, problemima, interesima i sklonostima [5].

Program predškole usmjeren je na razvoj osobne, emocionalne i tjelesne, obrazovne i socijalne dobrobiti djeteta te se potiče se i osnažuje razvoj osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, koje je obrazovna politika RH prihvatila iz Europske unije, a to su:

1. Komunikacija na materinskome jeziku
2. Komunikacija na stranim jezicima
3. Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
4. Digitalna kompetencija
5. Učiti kako učiti
6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost[33].

1.3. Zadaće programa

Zadaće programa predškole su slijedeće:

- poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece te osiguranje primjerene potpore razvoju kompetencija, usklađene s individualnim posebnostima i razvojnim karakteristikama svakog djeteta [33];
- ostvarivanje individualiziranoga i fleksibilnoga odgojno-obrazovnog pristupa kojim se omogućava zadovoljenje različitih potreba djece (tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih, komunikacijskih i sl.) [33];
- prihvaćanje igre i drugih aktivnosti koje pridonose svrhovitom učenju i cjelovitom razvoju djece te razvoju navika tjelesnog vježbanja i očuvanja vlastitoga zdravlja[33];
- učenje djeteta prihvaćanju obaveza, koje će kasnije prerasti u školske obaveze;
- poticanje spontanijih ponašanja djeteta i izražavanja svojih potreba;
- zadovoljavanje tjelesnih potreba djeteta – osigurati adekvatne higijenske uvjete, stalan ritam aktivnosti, boravak djeteta na otvorenom i adekvatnu količinu motoričkih aktivnosti u skladu sa potrebom djeteta za kretanjem, prevenciju i zaštitu od nepovoljnih utjecaja okoline poput povreda, infekcija, buke [26];
- razvijati otvorenost za prihvaćanje informacija, radoznalost i aktivan odnos prema okolini, težnju za uočavanjem i rješavanjem problema, za učenjem o sebi, drugima i svijetu oko sebe [26];
- razvijati otvorenost za učenje u suradnji s drugima, a na taj način i sukreiranje vlastite socijalizacije i znanja [19];
- razvijanje želje za istraživanjem i učenjem [22];
- podrška pri razvitku razumijevanja (kritičkog znanja) o predmetu dječjeg interesa [22];
- poticanje i osnaživanje istraživačkih interesa djece za matematičko-logičke i prirodoslovne aktivnosti [33];
- pružanje znanja o sebi, drugima i svijetu oko sebe [18];
- omogućivanje djeci učenje o različitostima i ljudskim pravima [4];
- poticanje djece na iskazivanje i realizaciju vlastitih interesa i ideja, razvoj kritičkog mišljenja te nesmetano planiranje, organiziranje i provedbu aktivnosti [33];

- poticati razvoj dječjih stvaralačkih osobina (optimizam, sigurnost, samopouzdanje, pozitivna slika o sebi, osjećaj samokontrole) [26];
- stvaranje primjerenog okruženja za spontano bogaćenje rječnika, kvalitetno izražavanje i razvoj razumijevanja, slušanja, govora i jezika odnosno razvijanje predčitačkih i grafomotoričkih vještina u kontekstualno povezanim situacijama[33];
- prihvaćanje i poticanje kreativnog izražavanja ideja, iskustava i osjećaja djece u raznim umjetničkim područjima i izražajnim medijima[33];
- uvažavanje dječjeg dostojanstva
- poštivanje dječjih prava, kako su navedena u Konvenciji o pravima djeteta, te učenje djece o poštivanju tuđih prava [28];
- poticanje samoiniciranog učenja djece i osposobljavanje djece za planiranje i evaluaciju vlastitog učenja te upravljanje tim procesom [33];
- upoznavanje djece s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnostima njezina iskorištavanja u svrhu obogaćivanja i produbljivanja njihova učenja[33];
- razvoj osobnih potencijala djece (spoznajnih, umjetničkih, motoričkih i sl.) [33];

2. USTROJSTVO PROGRAMA

2.1. Odgojne skupine

Programom predškole provodi se jedna odgojna skupina djece koja su obuhvaćena redovitim poludnevnim šestosatnim programom u skladu s javnim potrebama području Općine Sućuraj. Broj djece bit će određen poštujući Državni pedagoški standard [27];. Jedina skupina nalazi se u matičnom objektu.

Program se provodi u trajanju od 250 sati tijekom pedagoške godine, u sobi dnevnog boravka veličine 57 m² u sklopu Osnovne škole Ante Anđelinović, koja je didaktikom i opremom prilagođena uzrastu pred polazak u školu, a materijalno uređena u suradnji voditeljice predškole. Program predškole se provodi nakon završetka rada odgojne skupine primarnog programa te pripreme prostora sobe dnevnog boravka.

2.2. Nositelji programa

Nositelj programa je odgojiteljica zaposlena pri predškoli Osnovne škole Ante Anđelinović, kao voditeljica programa predškole, a sa završenim Filozofskim fakultetom, smjer predškolski odgoj.

2.3. Stručno usavršavanje

Stručno usavršavanje podrazumijeva stalno usavršavanje unutar ustanove, ali i izvan nje, stjecanje znanja i vještina važnih za unapređivanje vlastite pedagoške prakse, u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi [37]. U ostvarivanju stručne autonomije i kompetencije osnovne škole te stalnom unapređivanju pedagoške prakse, važnu ulogu ima i stručno – razvojna služba.

Stručno usavršavanje podrazumijeva:

- Sudjelovanje u redovitim programima edukacija vezanih uz program predškole koje organizira Agencija za odgoj i obrazovanje
- Sudjelovanje u internim stručnim aktivima koji se održavaju u školi, prema afinitetima samog odgojitelja;
- Korištenje najnovije stručne literature u cilju upoznavanja sa najnovijim znanstvenim i praktičnim dostignućima u polju i šire;
- Interdisciplinarni i timski pristup razvoju i odgoju djeteta;
- Stvaralački odnos prema radu.

3. MATERIJALNI UVJETI

Materijalni uvjeti u predškoli uključuju unutarnji prostor sobe dnevnog boravka, vanjski prostor i zajedničke prostore. Unutarnje i vanjsko uređenje mora biti svrsishodno i pažljivo isplanirano. Dobro osmišljeno okruženje potiče složenu igru, samostalnost, socijalizaciju i rješavanje problema. Takvo okruženje potiče djecu na učenje, istraživanje materijala i otkrivanje novih informacija [11]. Prostorna organizacija bitno određuje i kvalitetu socijalnih interakcija djece međusobno, kao i djece s odgojiteljima [24].

3.1. Unutarnji prostor

Soba dnevnog boravka u predškoli odražava interese i kulturu djece. Raznovrsnost, stalna dostupnost i način na koji se djeci nudi materijal utječe na mjeru u kojoj su djeca neovisna i autonomna, a bogatstvo različitih materijala omogućuje razvoj raznolikih kompetencija djece, ovisno o njihovim razvojnim mogućnostima [23].

Prostor sobe dnevnog boravka ima namještaj koji veličinom odgovara djeci, logično posložen u centre aktivnosti, prilikom čega odgojitelji vode računa o prostoru potrebnom za svaki centar [21]. Prostor mora biti ugodan i što više nalikovati obiteljskom [24]. Značajnu ulogu u uređenju ima i odgojitelj, koji neprestano mora propitivati djetetove interese i potrebe i dopunjavati okolinu materijalima najpogodnijima za djecu u skupini.

Namještaj mora biti primjeren dobi djece. To se odnosi na stolice, stolove, police (koje moraju osim visinom biti dostupne i otvorenošću). Prostor je estetski uređen te uključuje prave slike prirode, životinja, umjetničke slike. Prostor ne mijenjamo naglo, kako bi se djeca u njemu osjećala ugodnije [5]. Zidovi ne sadrže ukrase koje su izradili odrasli, na njima su izloženi radovi djece i fotografije. Također se koriste i kao radne plohe – interaktivni plakati. Na njima se nalazi i dokumentacija o aktivnostima djece te tada služe kao podsjetnik na to što se do sada radilo [24].

3.2. Zajednički prostor

Zajednički prostor (prostor izvan sobe dnevnog boravka, a unutar škole) svojom površinom daje mogućnost za konstrukciju stalnih i povremenih centara od strane odgojitelja. Svojom površinom, osim boravka i igre u centrima aktivnosti, također omogućava provođenje aktivnosti kojima se potiče motorički razvoj djece (provođenje općih pripremih vježbi, poligona, igara koje uključuju tjelesnu aktivnost...).

3.3. Vanjski prostor

Vanjski prostor uključuje školsko dvorište, ali i šire okruženje koje djeca mogu posjetiti. Vanjski prostor škole planira se jednako detaljno kao i unutarnji. Aktivnosti na otvorenom prostoru ključan su dio predškole. To je izvrsno mjesto za igru, istraživanje, provjeravanje iskustava i učenje, uče socijalne vještine, razvijaju ljubav prema prirodi, stječu prirodno matematičke vještine, te krećući se razvijaju cjelokupnu motoriku i mišiće. Na otvorenom se

mogu odvijati i posebni događaji, kao natjecanje, vrtlarstvo, slikanje i crtanje, dramske igre, igre u pokretu, sat tjelesne i zdravstvene kulture, eksperiment i igre s vodom[11].

Na školskom igralištu nalazi se prostor za raznorazne sportove u vidu nedavno napravljenog igrališta sa umjetnom podlogom. Tu je i prostor za igre vodom, pijeskom i blatom, koji je dovoljno velik da se djeca igraju sama ili u grupi. Na dijelu igrališta nalazi se tvrda podloga koja omogućava igre guranja, igre za održavanje ravnoteže, dramske igre, igre vozilima, preskakivanje užeta, loptanje, igru „školice“, umjetničke aktivnosti

Na dijelu vanjskog prostora nalazi se vrt koji djeca obrađuju, s adekvatnom opremom i alatom. Na igralištu se nalazi i spremište za svu opremu koja se koristi u vanjskom prostoru (kantice, lopatice, lopte, obruči, užad) te spremište za vrtni alat [11].

Izleti na određena mjesta u užoj i/ili široj zajednici pružaju djeci stvarne i životne mogućnosti učenja odnosno stjecanje različitih iskustava.

4. ODGOJNO – OBRAZOVNI RAD

4.1. Oblici rada u programu predškole

Oblici rada uključeni u program predškole su individualni rad, rad u parovima, rad u manjim skupinama te zajednički rad u skupini.

4.2. Metodički pristupi korišteni u neposrednom radu s djecom

Da bi program funkcionirao prema dosad navedenim načelima te omogućivao cjelokupan razvoj svakog djeteta prema njegovim individualnim karakteristikama i potrebama, program uključuje različite metodičke pristupe, prilagođene svakom djetetu:

- Metode predškolskog odgoja i naobrazbe
- Igra
- Verbalne metode
- Istraživačke metode
- Problemske metode
- Metode demonstracije

- Pokazivačke metode

4.3. Načela rada u programu predškole

Odgoj i njega predškolskog djeteta prožimaju se s odgojem za ljudska prava. Poštivanje dječjih prava i odgoj za ljudska prava uvjeti su zadovoljenja djetetovih primarnih potreba. U skladu s tim postavkama, program predškole temelji se na slijedećim načelima:

- Dijete je jedinstvena ličnost;
- Odgojno djelovanje treba uzeti u obzir sve aspekte djetetova razvoja;
- U odgoju je nužno poštivati djetetovu posebnost i osobnost;
- Razvoj pojedinca kao socijalnog bića je aktivan proces, a ne pasivno prihvatanje;
- Cjelokupni odgojni kontekst treba predstavljati oživotvorenje ljudskih prava, bez obzira radi li se o obitelji ili odgojnoj ustanovi;
- U odgoju za ljudska prava nužno je koordinirano djelovanje svih – djeteta, obitelji, odgojne institucije, društva [30].

U odgojnu skupinu programa predškole uključuju se i djeca s posebnim potrebama (darovita djeca i djeca s teškoćama u razvoju). Na taj način sva djeca, bez obzira na njihove sposobnosti, mogućnosti te društveno i kulturološko porijeklo [7] imaju priliku

- Prihvaćati individualne razlike;
- Biti poticana na neovisnost i odgovornost;
- Postavljati svoje vlastite izazove i ciljeve;
- Ostvarivati uspjeh u skladu sa svojim mogućnostima;
- Biti ohrabrivana u procesu učenja;
- Biti pozitivno evaluirana, nagrađena i konstruktivno kritizirana [14].

Na taj način, nijedno dijete u skupini nije etiketirano, nego mu se prilazi prema individualizirano – diferencijalnom pristupu, koji omogućuje ostvarenje njegovih punih potencijala [10]. Ovakav uspjeh svakog djeteta omogućujemo prvenstveno stvaranjem primjerenog materijalnog i društvenog okruženja u predškoli [6].

4.4. Poticanje cjelokupnog razvoja djeteta u predškoli

S obzirom na to da je dijete jedinstvena i složena psihofizička cjelina, čiji se razvoj odvija u području tjelesno - psihomotornog, socio – emocionalnog i kognitivnog razvoja (intelektualni razvoj i razvoj govora), podjela na određena područja razvoja samo je uvjetna jer svako područje ovisi o onom drugom i na njega djeluje. Utjecaj na pojedino područje razvoja znači istodobni utjecaj na cjelinu, a zanemarivanje bilo kojeg područja utječe na zastoj cjelokupnog razvoja [30]. Uvažavajući cjelovitost razvoja djeteta treba na umu imati da je uvažavanje tjelesnih potreba djeteta prioritetno za razvoj uopće, no da su socio – emocionalne potrebe djeteta istog ili gotovo uvijek istog značenja kao i tjelesne te da je njihovo zadovoljavanje preduvjet spoznajnog razvoja i razvoja u cjelini [26].

4.4.1. Tjelesni i psihomotorni razvoj djeteta u predškoli

Kao razvoj motorike podrazumijevamo djetetovu sve veću sposobnost svrhovitog i skladnog korištenja vlastitog tijela za kretanje i baratanje predmetima. Razvoj motorike može se pratiti po njegovim fazama, kroz sedam osnovnih motoričkih sposobnosti [25].

4.4.1.1. Ravnoteža

Ravnoteža je sposobnost održavanja tijela u izbalansiranom položaju [25]. Razvoj ravnoteže kod djeteta u predškoli potiče se kroz hodanje, trčanje, skakanje, penjanje uz uzvisinu ili stube, silaženje, nošenje bez prolijevanja, hodanje po suženoj površini ili na hodalkama, kretanje unatrag, postrance, okretanje oko svoje osi [12].

4.4.1.2. Koordinacija

Koordinacija je spretnost i usklađenost pokretanja cijelog tijela, ruku, brzina učenja i izvođenja složenih motoričkih zadataka, skladno izvođenje određenih pokreta u ritmu [25]. Razvoj koordinacije kod djeteta u predškoli potiče se kroz kotrljanje, bacanje, dodavanje, hvatanje, gađanje, ubacivanje, oblačenje – svlačenje, obuvanje – izuvanje, služenje priborom za jelo i higijenu, ulijevanje – izlijevanje [12].

4.4.1.3. Snaga

Snaga se odnosi na mišićne sile koje pokreću tijelo ili neki teret [25]. Razvoj snage kod djeteta u predškoli potiče se kroz trčanje, povlačenje, skakanje, pridržavanje, dodavanje, bacanje [12].

4.4.1.4. Brzina

Brzina je sposobnost brzog izvođenja jednostavnih motoričkih zadataka [25]. Razvoj brzine kod djeteta u predškoli potiče se kroz trčanje, hvatanje, bacanje [12].

4.4.1.5. Gipkost

Gipkost je sposobnost izvođenja pokreta s velikom amplitudom [25]. Razvoj gipkosti kod djeteta u predškoli potiče se kroz izvođenje poligona, preskakivanje, provlačenje, savladavanje prepreka, čučnjeve, izvijanje, mijenjanje smjera kretanja, naglo zaustavljanje, stvaranje pokreta uz ritam i glazbu [12].

4.4.1.6. Preciznost

Preciznost je sposobnost izvođenja točno usmjerenih i odmjerenih pokreta [25]. Razvoj preciznosti kod djeteta u predškoli potiče se kroz crtanje, rezanje škare, rezanje nožićem, oblikovanje papira, ambalaže, tijesta, prirodnih materijala, lijepljenje, miješanje, utiskivanje, ubadanje, ukrašavanje, izrezivanje po obrisu, simetrično presavijanje, vezanje u čvor, otkopčavanje – zakopčavanje, šivanje, bacanje, zabijanje čavlića, piljenje daščica, spajanje klamericom, bušenje rupa, bojanje valjkom [12].

4.4.1.7. Izdržljivost

Izdržljivost je sposobnost dužeg izvođenja neke aktivnosti nesmanjenim intenzitetom [25]. Razvoj izdržljivosti kod djeteta u predškoli potiče se kroz izvođenje složenih aktivnosti, poput igranja košarke, nogometa, tenisa, rukometa, graničara, plesa [12].

4.4.2. Socio – emocionalni razvoj djeteta u predškoli

Izražavanje emocija pomaže djetetu signalizirati okolini svoje potrebe i stupiti s njom u sve složeniji odnos. Postupno dijete uči izražavati vlastite emocije i razumjeti emocije ljudi koji ga okružuju. Razvoj izražavanja i prepoznavanja emocija slijedi socio – spoznajni razvoj, odnosno razvoj pojma o sebi i socijalnog razumijevanja okoline, a kao vrhunac socio – emocionalnog razvoja dijete razvija samoregulaciju emocija i ponašanja te razvoj društvenosti [25].

4.4.2.1. Emocionalni razvoj

Emocionalni razvoj je rezultat međusobnih utjecaja naslijeđenih mehanizama reagiranja na emocionalne situacije i procesa socijalizacije u obitelji i neposrednoj djetetovoj okolini. Emocionalni razvoj u predškoli potiče se stvaranjem atmosfere pripadanja, sigurnosti, privrženosti, povjerenja i ljubavi [25]. Djecu potičemo na prepoznavanja i

prikladno izražavanje emocionalnih stanja (radost, tuga, ljutnja, strah, iznenađenje) te osjećanje i pokazivanje empatije, koja je važan medijator stvaranja pozitivnih socijalnih odnosa među djecom. Na taj način djeca uče poštivati tuđe osjećaje, suosjećati i brinuti za druge ljude, biljni i životinjski svijet te društvenu okolinu (tradicionalne i kulturne vrijednosti, baština, individualne razlike) [12].

4.4.2.2. Socio – spoznajni razvoj

Dijete u predškoli nije zainteresirano samo za svoju prirodnu okolinu, već i za ljude oko sebe i sebe samog. Spoznaja se u tom području razvija od konkretnog prema apstraktnom – od opažanja vlastitog i tuđeg ponašanja do razumijevanja svojih i tuđih unutarnjih stanja.

Socio – spoznajni razvoj možemo podijeliti na razvoj vanjskog i unutarnjeg pojma o sebi i samovrednovanje (samopouzdanje i samopoštovanje) [25]. Socio – spoznajni razvoj kod djece u predškoli potičemo učenjem o sebi (ime, prezime, adresa, dob, spol, članovi obitelji) i svojim kompetencijama (što dijete može, a što ne može, način na koji dijete djeluje i ponaša se u odnosu prema sebi i drugima, po čemu je posebno). Potičemo razvoj samostalnosti kod djeteta i neovisnosti u zadovoljavanju potreba (jelo, piće, kontrola fizioloških potreba, osobna higijena) [12].

4.4.2.3. Razvoj samoregulacije

Samoregulacija je sposobnost upravljanja vlastitim ponašanjem, a njen najsavršeniji oblik je uspostavljanje samokontrole, kad dijete postaje sposobno za prilagođavanje nužnostima okolnog svijeta [25]. Razvoj samoregulacije kod djece u predškoli potičemo aktivnostima kojima djeca odgađaju zadovoljenje potreba (čekanje u redu, igre po redoslijedu, nagrađivanje) i uče regulirati vlastite emocije (slobodno izražavanje svih emocija, u isto vrijeme poštujući prava druge djece). Za razvoj samoregulacije važno je zajedničko donošenje grupnih pravila, kojih se sva djeca pridržavaju i razumiju njihovu važnost [12].

4.4.2.4. Razvoj društvenosti

Druženje s vršnjacima omogućuje djetetu isprobavanje i usavršavanje socijalnih vještina. Osobitost razvoja društvenosti u predškolskoj dobi jest da se dijete sve manje obraća odraslim osobama u svojoj okolini i da sve manje ovisi o njima, a da traži sve više kontakata i interakcija s vršnjacima. Te interakcije ovise o razvoju samostalnosti, socijalne osjetljivosti i socijalnih vještina djeteta [25].

Društvenost kod djece u predškoli potiče se grupnim aktivnostima, učenjem poštovanja drugih, međusobnog prihvaćanja, pripadnosti i zajedništva. Važne su aktivnosti koje djeca samostalno planiraju, kako bi razvijali vještine suradnje s drugima (prihvaćanje tuđe inicijative i sugestija, planiranje, dogovaranje, vrednovanje i procjena zajedničkih postignuća i uspješnosti) [12].

4.4.3. Spoznajni razvoj djeteta u predškoli

4.4.3.1. Intelaktualni razvoj djeteta u predškoli

Intelaktualni razvoj odnosi se na mentalne procese pomoću kojih dijete pokušava razumjeti i sebi prilagoditi svijet koji ga okružuje. Događa se postupnim ovladavanjem sve složenijim zamjenama za stvarnost (shemama i pojmovima) i misaonim operacijama. Taj se razvoj događa uz neophodne uvjete djetetove aktivne interakcije s okolinom, tumačenje djetetova iskustva i osiguranje uvjeta za razvoj pozornosti i misaonih strategija [25].

Intelaktualni razvoj djeteta u predškoli potičemo aktivnostima istraživanja, isprobavanja, zapažanja, aktivnog sudjelovanja. Djeca istražuju odnose i veze među predmetima (kategorije, odnos dijelova i cjeline, oblici, veličine), pojavama (znanje o svijetu oko sebe – agregatna stanja, magnetizam, elektricitet, vrijeme, prirodne pojave, biljke, životinje, staništa, svjetlost, zvuk, zrak, voda) i ljudima (zanimanja, djelatnosti, promet, način života i stanovanja, uzajamni odnosi, djelovanje ljudi jednih na druge, humanitarna pomoć, ljudska i dječja prava). Istražuju se i uzročno – posljedične veze (istraživanja, eksperimenti, isprobavanje, pretpostavljanje, zaključivanje, načelo rada, pozitivna i negativna djelovanja čovjeka na okoliš), povećava se sposobnost prilagođavanja novim i promjenjivim situacijama [12].

Provode se aktivnosti kojima se povećava kapacitet pažnje djece (usmjeravanje, zadržavanje, dijeljenje pažnje), kao i strategije učenja i pamćenja, rješavanja problema i operativno mišljenje [12].

4.4.3.2. Razvoj govora djeteta u predškoli

Govor je viša psihička aktivnost čovjeka koja mu omogućuje da pomoću sustava znakova i simbola priopćava svoja znanja, osjećaje, potrebe i mišljenje drugim ljudima. Osnovni simboli u ljudskom govoru su riječi, a njegova najvažnija funkcija je komunikacija [25].

Razvoj govora kod djeteta u predškoli potičemo aktivnostima slušanja i razumijevanja govora (uočavanje i razlikovanje zvukova, glasova, prozodijskih elemenata govora), razvoj pravilnog izgovora glasova (govor prema modelu, usavršavanje izgovora u igrama, pjevanju, razgovoru), razvoj jezika (bogaćenje rječnika, morfofonološki razvoj, uzročno – posljedični slijed, fonološka svjesnost), razvoj govornih vještina (uporaba jednostavnih i složenih rečenica, opisivanje, prepričavanje, objašnjavanje, uporaba monologa i dijaloga) [12].

Aktivnosti i materijali koji služe razvoju intelektualnog razvoja i razvoja govora u predškoli su prvenstveno slikovni materijal, slovarice, dramske igre, recitacije, slikopriče, igre s pravilima.

4.4.4. Uloga glazbe i likovnog izražavanja u poticanju cjelokupnog razvoja djeteta

U poticanju cjelokupnog razvoja djeteta, glazba i likovna umjetnost imaju integralnu ulogu i prožimaju gotovo sve dječje aktivnosti te utječu na sva područja razvoja.

Kroz likovne aktivnosti djeca stvaraju dvodimenzionalne i trodimenzionalne uratke i tako uče o snalaženju na papiru i o prostoru općenito. Uči ih percipirati umjetnost kao nešto vrijedno. Djeca kroz likovnu aktivnost dobivaju kulturne i povijesne informacije te usvajaju svijest o zajedništvu. Likovna aktivnost razvija kontrolu fine motorike, osjet opipa, potiče na kretanje i pruža djeci mogućnost za uvježbavanje koordinacije oko – ruka. Na području socio – emocionalnog razvoja nudi mogućnost komunikacije bez riječi, omogućuje izražavanje emocija, pruža djetetu osjećaj vlastite vrijednosti i uspjeha, razvija samostalnost, potiče na rješavanje problema i donošenje odluka, pruža priliku za rad s drugima, potiče djecu na poštivanje tuđih ideja. Na području intelektualnog razvoja uči se o uzročno – posljedičnim vezama, o crti, boji, obliku, sastavu, produljuju se razdoblja pažnje, uči se o redoslijedu, organizaciji, planiranju, obogaćuje se rječnik [11]. Djeca uče o skladu, kontrastu, dinamici, volumenu, plohi, površini, boji i tonovima boje, crti, prostoru, cjelini, dijelovima, detaljima. Zamišljaju, izražavaju emocije i doživljene događaje [12].

Glazba prije svega dobro utječe na emocionalni razvoj već od najranije dobi. Ona je intenzivno povezana s emocijama – izaziva ih i omogućuje njihovo izražavanje. Omogućuje društveni razvoj i suradnju, angažman inače povučene djece. Na području razvoja motorike uz glazbu se mogu provoditi dramske igre s prstima, svirati instrumente i tako poticati fina

motorika šake. Spontano plesanje i kretanje uz glazbu pomaže razvoju koordinacije. Riječi pjesama uče djecu samostalnosti. Glazba ima i veliki utjecaj na razvoj govora i jezika, jer je govor prije sve ritmičan i melodičan. Ritam glazbe omogućuje razne igre koje potiču fonološku svjesnost [11]. Djeca uče razlikovati ton, visinu, jačinu, trajanje, tempo, usklađivati ples sa glazbom [12]. Melodija pomaže razvijati pamćenje, širi rječnik.

Glazba može služiti kao kulisa za različite aktivnosti, ali može i biti glavna aktivnost. Zaključno, likovne i glazbene aktivnosti razvijaju i kreativnost, koja je glavna sastavnica inteligencije kao sposobnosti snalaženja u novim i nepoznatim situacijama [9].

4.5. Uloga odgojitelja

Da bi potaknuli cjelokupni razvoj, potreban je odgojitelj koji opaža njegove potrebe i interese i zadovoljava ih na razvojno primjeren način.

Konkretno, dobar odgojitelj je obavezan:

- Temeljito poznavati program predškole [8];
- Poznavati tipične razvojne mogućnosti djece u šestoj godini života [8];
- Opažati dijete: njegove tjelesne osobine, njegov jezični, socijalni i kognitivni razvoj; te u skladu s tim nuditi primjerene materijale [15];
- Omogućiti djetetu slobodu odabira materijala i aktivnosti, imajući na umu razvojne zadatke važne za svako dijete [20];
- Poticati istraživanje; - [20];
- Objektivno uviđati svoje ponašanje prema djetetu;
- Bezuvjetno prihvaćati svako dijete;
- Neprestano evaluirati odgojiteljsku uspješnost u zadovoljavanju dječjih potreba i poticanju njegovih interesa;
- Prilagođavati odgojne postupke roditelju i djetetu [3];
- Aktivno slušati dijete i slati JA – poruke prihvatanja [15];
- Razvijati strpljivost, prihvatanje i poštovanje prema svojoj djeci [20];
- Prema djetetu postupati u kombinaciji racionalnog i emocionalnog;

- Omogućiti djetetu doživljaj uspjeha, ali i doživljaj neuspjeha i poučiti ga kako se nositi s neuspjehom;
- „obnavljati energetske potencijale odgojitelja“, odnosno ulagati u sebe kako bi djetetu mogao/mogla pružiti maksimum;
- Održavati kvalitetnog odnosa odgojitelj – dijete; [15];
- Prihvaćati nove znanstvene spoznaje i integrirati ih u svoj rad u predškoli [8];
- Uspostavljati suradnički odnos s roditeljima polaznika [8].

Odgojitelj koji uspješno radi s djecom u predškoli ima slijedeće karakteristike:

- Zdrav i emocionalno stabilan;
- Voli raditi s djecom;
- Ima profesionalan stav;
- Ima unutarnju motivaciju za rad;
- Zadržava opušten stav;
- Govori kontroliranim, umjerenim glasom;
- Uzor je pristojnog ponašanja;
- Poštuje dostojanstvo i individualne osobine svakog djeteta;
- Izbjegava dominaciju;
- Veza je između djeteta i pribora;
- Promatra i prati djecu;
- Vodi bilješke o djeci;
- Priprema se za rad;
- Unapređuje uvjete rada [20]

4.6. Pedagoška dokumentacija

Kako bi se program kvalitetno izvodio potrebno je primjereno planirati, a odgojitelji se moraju svakodnevno pripremati za rad. Potrebno je izvedeno sustavno pratiti i vrednovati u skladu sa zahtjevima programa te uključiti primjenu organizacijskih i drugih standarda.

Čitav program mora biti u skladu s propisima i zakonima, te se vrednuje i u tom pogledu. U skladu s inovacijama potrebno je praksu mijenjati te izrađivati različite stručne naputke.

U cilju zadovoljavanja svih ovih uvjeta, kao i poticanja cjelokupnog razvoja djeteta, poštujući Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u školi [31], potrebno je voditi slijedeću pedagošku dokumentaciju:

- Orijentacijski plan i program odgojno – obrazovnog rada za određeno razdoblje;
- Organizacijske i materijalne uvjete za ostvarivanje zadaća;
- Vježbe za ostvarivanje razvojnih zadaća (sklopovi aktivnosti, teme, projekti...), suradnju sa stručnjacima, roditeljima i drugima radi ostvarivanja postavljenih zadaća;
- Obilježavanje važnih datuma;
- Tjedni plan i program odgojno – obrazovnog rada (slijed vježbi, za odgojnu skupinu, za djecu drugih odgojnih skupina, poslovi nužni za ostvarivanje tjednog plana i programa rada);
- Dnevnik rada (planirani poticaji za individualne, grupne, zajedničke vježbe, iskorišteni situacijski poticaji, zapažanja o vježbama i ponašanju djece u odnosu na postavljene zadaće za djecu odgojne skupine, suradnja sa stručnjacima, roditeljima, zabilješke na kraju tjedna);
- Zajedničke vježbe djece i odraslih (izleti, druženja, svečanosti) – priprema, zapažanja, zapisi;
- Roditeljski sastanci (priprema, zaključci, bilješke o radu s roditeljima);
- Vrednovanje ostvarenog plana i programa (razvojnih zadaća i uvjeta za ostvarivanje plana i programa);
- Zabilješke i napomene.

5. SKRB ZA ZDRAVLJE I TJELESNI RAZVOJ DJECE

Stvaranje optimalnih uvjeta za pravilan rast i razvoj djeteta provođenjem zdravstvene zaštite, higijene i pravilne prehrane integralni je dio svih aktivnosti odgojno – obrazovnog procesa, čime se poštuju mjere utvrđene Programom zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima [32]. Poštujući te mjere, osnažuje se dječji organizam i utječe se na pravilan rast i razvoj djeteta.

Djeca predškolske dobi sklonija su bolestima i imaju slabiji imunitet, a potrebna im je i pomoć u održavanju higijene i podržavanju pravilne prehrane. Stoga je provođenje ovih mjera presudno za razvoj djece i za prevenciju bolesti i ozljeda. Mjere za očuvanje i unapređivanje zdravlja djece provode se u odnosu na dijete, u odnosu na odgojitelje i u odnosu na roditelje.

5.1. Mjere za očuvanje i unapređivanje zdravlja

5.1.1. U odnosu na dijete:

Promocija i očuvanje dječjeg zdravlja podrazumijeva redovito praćenje zdravstvenog statusa djeteta, provođenje mjera zdravstvene prevencije i edukaciju svih čimbenika u predškoli. Provode se protuepidemijske mjere u slučaju pojave zaraznih bolesti. Prati se pobol djece radi provođenja preventivnih mjera u skupini. O tome prvenstveno brine zdravstveni voditelj ustanove.

Djeca se redovito educiraju u stjecanju pravilnih higijenskih navika, kulture prehrane i usvajanju zdravih prehrambenih navika te zdravog načina života općenito. Razvija se svijest i briga o vlastitom tijelu, svijest o očuvanju zdravlja zadovoljavanjem osnovnih fizioloških potreba, djeca se uče o povezanosti zdravlja i tjelovježbe (u sobi dnevnog boravka i na zraku) i tako se razvija navika svakodnevnog vježbanja i zadovoljava potreba za kretanjem djece na zraku. Za realizaciju ovih aktivnosti odgovorni su odgojitelji i zdravstveni voditelj ustanove, kao i ostali članovi stručnog tima.

Zadovoljavanje potreba djece za tekućinom i nadoknadom izgubljene tekućine dobiva se konzumiranjem vode, čaja ili prirodne limunade. Osobito se vodi briga o dostupnosti vode tijekom čitavog boravka djeteta u školi. O primjeni, planiranju i provođenju propisa o cjelokupnoj prehrani djece brine se voditelj predškole, a sadržaji vezani uz važnost zdravog načina života prorađuju se na edukacijama za djecu, odgojitelje i ostale djelatnike škole.

U cilju usvajanja kulturno – higijenskih navika djece radi se na razvitku svijesti o važnosti osobne higijene djeteta i o održavanju prostora u kojima dijete boravi, što se odnosi na pravilno pranje ruku, brigu o čistoći obuće i odjeće, čišćenje, pranje i dezinfekciju prostora te osiguravanje optimalnih mikroklimatskih uvjeta prostora u kojima djeca borave. Brigu o tome vodi zdravstveni voditelj škole.

5.1.2. U odnosu na odgojitelje:

Odgojiteljica, ali i ostali djelatnici, educiraju se o sanitarno – higijenskim mjerama i provođenju zdravstvene zaštite djece, pravodobnom reagiranju na potencijalno opasne situacije te osiguravanju pravilnih higijensko – zdravstvenih i mikroklimatskih uvjeta rada.

5.1.3. U odnosu na roditelje:

Roditelji su educirani i pruža im se stručna pomoć u zaštiti zdravlja djece uspostavljanjem kvalitetne i stručne suradnje i partnerskim odnosom djelatnika škole, roditelja i izabranog liječnika djeteta, epidemiologa i odgovarajuće zdravstvene institucije (bolnica, zavod i dr.). Na taj način pomaže se roditeljima u očuvanju zdravlja djece i zdravog načina života djeteta.

6. NAOBRAZBA I STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA

Odgojiteljica će kontinuirano biti uključena u redovite programe edukacije vezane specifično uz program predškole te će se provoditi cjeloživotno obrazovanje u pedagoško – psihološkom i didaktički – metodičkom smislu, u skladu sa zakonskim propisima i potrebama posla.

Stručno usavršavanje podrazumijeva stalno usavršavanje u osnovnoj školi i izvan nje, stjecanje znanja i vještina važnih za unapređivanje vlastite pedagoške prakse i prakse škole. Unutar škole odgojiteljica se usavršava na internim stručnim aktivima, a izvan njega na različitim seminarima sa novim saznanjima iz znanosti i struke. U ostvarivanju stručne

autonomije i kompetencije predškole i stalnom unapređivanju pedagoške prakse, važnu ulogu ima stručno – razvojna služba, koja sudjeluje na slijedeći način:

- Interdisciplinarni i timski pristup razvoju i odgoju djeteta;
- Stvaralački odnos s odgojiteljima, roditeljima i drugim stručnjacima u kreiranju odgojno – obrazovnog programa, na osnovi istraživanja i najnovijih znanstvenih spoznaja;
- Pružanje pedagoško – psihološke i didaktički – metodičke pomoći u svim etapama programa, a osobito u interakciji s roditeljima;
- Pedagoško – instruktivni i savjetodavni rad s odgojiteljima i roditeljima;
- Evaluacija rada;
- Predočavanje postignutih rezultata;
- Popularizacija ostvarene prakse.

6.1. Suradnja sa stručnim timom ustanove

Ravnatelj škole i svi članovi stručno – razvojne službe provodit će sve radnje koje prethode, prate i slijede odgojno – obrazovni proces. To podrazumijeva materijalno – organizacijsku, pravnu, tehničku, didaktično – metodičku, pedagoško – psihološku i zdravstvenu potporu u svim dijelovima programa. Odgojiteljici će se pomoć pružati timski i tako će se osigurati ostvarenje postavljenog cilja, zadaća i djelatnosti programa.

7. SURADNJA S RODITELJIMA

Za realizaciju programa nužna je suradnja s roditeljima, koji su zainteresirani za poticanje cjelokupnog razvoja djeteta, a samim time i za uspješan napredak djeteta u predškoli. U interakciji i komunikaciji s roditeljima nastojat će se stvarati optimalni uvjeti za ostvarivanje roditeljskih prava i odgovornosti te će se podržavati obitelj u usklađivanju odgojnih nastojanja u izvanobiteljskim uvjetima, kako bi se što potpunije zadovoljile opće i posebne potrebe djeteta.

Oblici suradnje s roditeljima:

- Roditeljski sastanci;
- Radionice za roditelje;
- Kutici za roditelje;
- Individualni rad s roditeljima;
- Edukativni i savjetodavni rad s roditeljima;
- Prezentiranje video i foto zapisa;
- Izrada plakata, postera i drugih oblika izlaganja djetetovog ostvarenja;
- Provođenje anketa i evaluacijskih lista;
- Zajednička druženja roditelja i djece;
- Obilježavanje blagdana i zajedničke proslave roditelja i djece;
- Izrada promidžbenog materijala koji senzibiliziraju javnost za program (plakati, značke, naljepnice, kratki spotovi na radiju, TV, časopisi...);
- Odgojna nastojanja za poticanje cjelokupnog razvoj djeteta

8. SURADNJA S DRUGIM DRUŠTVENIM ČIMBENICIMA

U povezivanju s društvenom cjelinom potiču se takvi socio – emocionalni odnosi koji pridonose razini razumijevanja i doživljavanja prezentiranog programa i potpomažu ostvarivanju osnovnih ciljeva programa. U suradnji s javnim i kulturnim institucijama provodit će se slijedeće:

- Jačanje društvene svijesti o važnosti poštivanja prava djeteta, osobito u zadovoljavanju općih i posebnih potreba djeteta, pri čemu je važna povezanost škole i lokalnih institucija [16] kako bi se promicalo poštivanje prava djeteta;
- Posebno razvijanje senzibiliteta za djecu s teškoćama u razvoju (informiranost, edukacija, korištenje prostora, sudjelovanje djeteta, prezentiranje prakse, razumijevanje i procjena ostvarenog, uključivanje vanjskih čimbenika, oblici pomoći, suradnja, podrška...)
- Populariziranje dostignuća odgojne prakse u predškoli;
- Uključivanje djecu i odgojitelje u različite programe s roditeljima i ostalim stručnjacima u okruženju škole i šire;

- Suradnja s kulturnim, sportskim i drugim ustanovama, društvenim i radnim organizacijama i dr. radi ostvarivanja programa odgoja djece izvan prostora predškoli i poduzimanje mjera za poboljšanje uvjeta djece za aktivnosti u predškoli;
- Suradnja s
 - Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta;
 - Agencijom za odgoj i obrazovanje;
 - Jedinicama lokalne i područne uprave i samouprave;
 - Kulturno – umjetničkim društvima;
 - Ustanovama specijaliziranim za djecu s teškoćama u razvoju radi bolje inkluzije
 - Ustanovama ili institucijama za socijalnu zaštitu djece, u skladu sa Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji [29], Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji [34], Programom aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima [36] i Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima [35], kako bi se identificirale odgojne potrebe socijalno ugrožene djece i prema potrebi sufinanciralo ostvarivanje tih potreba unutar programa;
 - Ostvarivanje mjera specifične zdravstvene zaštite djece prije upisa i za vrijeme boravka u predškoli, u suradnji sa ustanovama zdravstvene zaštite, pri čemu se ostvaruje posebna suradnja sa školskim dispanzerom u Domu zdravlja pri upisu djece u školu;
 - Samom osnovnom školom radi odgovarajućeg prijelaza iz predškole u školu i kontinuiteta u odgoju djeteta.

9. VREDNOVANJE PROGRAMA

Vrednovanje programa radit će se na nekoliko načina. Prije svega, potrebno je program uskladiti sa zakonskim odredbama i propisima, kao i novim saznanjima znanosti i struke te će se u skladu s tim vršiti slijedeće:

- Proučavanje međunarodnih dokumenata kojima se reguliraju ljudska prava;

- Proučavanje temeljnih dokumenata Republike Hrvatske;
- Praćenje suvremenih znanstvenih spoznaja o razvoju i odgoju djece predškolske dobi;
- Praćenje različitih koncepcija odgoja za ljudska prava u svijetu;
- Praćenje dostignuća programa predškole u Hrvatskoj i svijetu;
- Proučavanje stručne literature;

U neposrednom radu s djecom i roditeljima koristit će se i kombinirati nekoliko postupaka, metoda i oblika rada:

- Sociometrijski postupak (izbor, odbijanje);
- Analiza sadržaja i aktivnosti;
- Foto i video zapisi;
- Opažanje (introspekcija i vanjsko opažanje);
- Vođenje i valorizacija pedagoške dokumentacije.

Za prikupljanje podataka koristit će se slijedeće tehnike:

- Izrada protokola i instrumenata praćenja i prikupljanja podataka;
- Izrada plakata;
- Prikupljanje izjava djece;
- Razni drugi kvalitativni i kvantitativni podaci.

Za obradu podataka koristit će se slijedeće tehnike:

- Aritmetička sredina;
- Raspon varijacija;
- Korelacije;
- Rangiranje;
- Tablični i grafički prikazi;
- Evaluacija kvalitativnih podataka.

Na samom kraju valorizacije izradit će se zaključci i na adekvatan način prezentirati rezultati. Program vrednuju i superviziraju i nadređene službe Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske [17].

10. FINANCIRANJE PROGRAMA

Program će se financirati iz sredstava Općine Sućuraj.

Financijska sredstva bit će utrošena na slijedeće:

- Provođenje programa predškole;
- Primjereno opremanje prostora opremom, priborom i materijalima, didaktičkim sredstvima i pomagalicama za rad;
- Nabavu stručne literature;
- Plaća i edukacija odgojitelja i ostalih suradnika uključenih u proces;
- Drugi redoviti i izvanredni troškovi za potrebe unapređivanja i provođenja programa.

11. ZAKLJUČAK

Djeci – polaznicima predškole, odlazak u predškolu je često prvi važan iskorak iz obiteljskog okruženja i susret sa većom skupinom vršnjaka. U trenutku ulaska u predškolu ta su djeca već razvila neke osnovne osobine ličnosti i obrasce ponašanja, pa predškola u tom smislu predstavlja nastavak započetog procesa socijalizacije i modifikator mišljenja, osjećaja i ponašanja [8].

Da bi se djeca uspješno socijalizirala, ostvarila svoje razvojne potencijale i bila spremna za školu, vrlo je važna međusobna suradnja odgojitelja sa djecom, njihovim roditeljima, ali i stručnim timom ustanove, ravnateljem, činiteljima izvan ustanove i svima onima koji mogu na bilo koji način utjecati na dječji razvoj i njegovu pripremu za školu.

Pritom valja na umu imati da uz prava, djecu treba učiti i obavezama koje će imati prema sebi (skrb za vlastiti razvoj i zdravlje, usvajanje higijenskih i radnih navika, pravila o čuvanju zdravlja), prema drugima (ovladavanje društvenim ponašanjima, pomaganje drugima, tolerancija, razumijevanje, empatija, uvažavanje različitosti, nenasilno rješavanje sukoba, suradnja) i prema okolini (razvijanje spoznaja da su dio prirode koju valja čuvati, da imaju dom, zavičaj i domovinu i da su dio velike ljudske zajednice) [8].

U ostvarenju programa predškole važno je prisjetiti se da djeca neprestano informacije iz okoline interpretiraju u svoj, već izgrađen koncept znanja [24]. Upravo zato, najbolji rezultati bilo kojeg programa postići ćemo usmjeravajući pažnju na djecu u skupini – njihove individualne karakteristike koje omogućuju savladavanje određenih razvojnih zadataka i karakteristike skupine kao povezane cjeline.

12. LITERATURA

- [1] Apel, K., Masterson, J. J. (2004). Jezik i govor od rođenja do šeste godine. Zagreb: Ostvarenje.
- [2] Bašić, J., Hudina, B., Koller Trbović, N., Žižak, A. (1994). Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima. Zagreb: Alinea.
- [3] Brajša, P., Brajša – Žganec, A., Slunjski, E. (1999). Tajna uspješnog roditelja i odgojitelja. Pula. C. A. S. H.
- [4] Bredekamp, S. (1996). Kako djecu odgajati. Zagreb: Educa.
- [5] Bičanić, J. (2001). Vježbanje životnih vještina. Zagreb: Alinea. Bouillet, D. (2010). Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja. Zagreb: Školska knjiga.
- [6] Cvetković – Lay, J., Pečjak, V. (2004). Možeš i drukčije – priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja. Zagreb: Alinea.
- [7] Daniels, E. R., Stafford, K. (2003). Kurikulum za inkluziju. Zagreb: Korak po korak.
- [8] Došen – Dobud, A. (2001). Predškola – vodič za voditelje i roditelje. Zagreb: Alinea.
- [9] Gardner, H., Kornhaber, M. L., Wake, W., K. (1999). Jastrebarsko: Naklada Slap.
- [10] Greenspan, S.I., Wieder, S. (2004). Dijete s posebnim potrebama – poticanje intelektualnog i emocionalnog razvoja. Zagreb: Ostvarenje.
- [11] Hansen, K. A., Kaufmann, R.K., Burke Walsh, K. (2001). Kurikulum za vrtiće: razvojno – primjereni program za djecu od 3 do 6 godina. Zagreb: Korak po korak.
- [12] Juričić, D. i sur. (2005). Velika enciklopedija malih aktivnosti. Zagreb: Školska knjiga.
- [13] Katz, G. L., McClellan, D. E. (1997). Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije. Zagreb: Alinea.
- [14] Kiš – Glavaš, L., Fulgosi – Masnjak, R. (2003). Do prihvaćanja zajedno: integracija djece s posebnim potrebama. Zagreb: IDEM.
- [15] Kostelnik, M. J., Onaga, E., Rohde, B., Whiren, A. (2004). Djeca s posebnim potrebama. Zagreb: Educa.
- [16] Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003). Živjeti i učiti prava. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- [17] Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić – Majurec, A. (2001). Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj.
- [18] Miljević – Riđički, R., Maleš, D., Rijavec, M. (2001). Odgoj za razvoj. Zagreb: Alinea.
- [19] Petrović – Sočo, B. (2007). Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje – holistički pristup. Zagreb: Mali profesor.
- [20] Phillips, J. (1999). Montessori: priprema za život. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- [21] Seitz, M., Hallwachs, U. (1997). Montessori ili Waldorf? Zagreb: Educa.
- [22] Slunjski, E. (2001). Integrirani predškolski kurikulum: rad djece na projektima. Zagreb: Mali profesor.

- [23] Slunjski, E. (2006). Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizaciji koja uči. Zagreb: Mali profesor.
- [24] Slunjski, E. (2008). Dječji vrtić – zajednica koja uči. Zagreb: Spektr Media.
- [25] Starc, B. i sur. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden Marketing.
- [26] Stevanović, M. (2000). Predškolska pedagogija. Rijeka: EDT.
- [27] Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- [28] Konvencija o pravima djeteta (1993). Narodne novine, 12/93.
- [29] Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji (2011). Narodne novine, 422/11.
- [30] Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava (2001). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2001.
- [31] Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (2001). Narodne novine, 9/01.
- [32] Program zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima (2007). Narodne novine, 105/02, 55/06, 121/07.
- [33] Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2014.
- [34] Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (2004). Ministarstvo branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti, 2004.
- [35] Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (2008). Ministarstvo branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti, 2008.
- [36] Program aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima (2004). Ministarstvo branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti, 2004.
- [37] Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (2007). Narodne novine, 10/97, 107/07, 94/13

Osnovna škola Ante Anđelinović
Trg park 5
Sućuraj

KLASA: 602-13/25-01/00001
URBROJ: 2181-297-01-25-00004

Sućuraj, 16. srpnja 2025. god.

Ravnatelj:
Marin Perko